

Abstrakt:

Cílem diplomové práce je představit možnosti interpretace pohádek ve středoškolské literární výuce. Toto směřování v sobě obsahuje dvě hlavní dimenze: jednak zkoumání pozice pohádek na středních školách (motivací je, že se jedná o žánr v tomto kontextu do jisté míry opomíjený), jednak hledání možných interpretačních postupů a technik uplatnitelných na středních školách (zde je motivací především společenská potřeba promýšlení úloh, jež ověřují interpretační dovednosti). Oba tyto směry jsou v práci rozvíjeny nejprve samostatně, v závěru se poté protínají.

Prvnímu z těchto okruhů se věnují úvodní části práce. Tam je zachycena aktuální míra zapojování pohádek do výuky – a to vzhledem do vybraných středoškolských příruček, do tzv. školních seznamů literárních děl ke státní maturitě a, skrze anketu, do pedagogické praxe. Na samotném počátku je však především popsáno několik didaktických interpretačních výhod (mj. relativní srozumitelnost, možnost práce s celkem či hledání symbolických významů), které může nabízet právě výběr pohádkového textu. Aby bylo možné nesourodou množinu pohádek uchopit a vyjmout z ní právě takové, které zmíněné didaktické výhody naplňují, je v další kapitole představen návrh vymezení „inovativních“ pohádek (v opozici k pohádkám „standardním“). Termín je popsán v kontrastu s jinými děleními pohádkového žánru (např. s titulním pojmem „autorská pohádka“), vnitřní diferenciací dle inovovaných oblastí (žánru, aktérů, jazyka ad.) a konečně i na příkladech konkrétních děl různorodého charakteru.

Druhý okruh je nejprve předznamenán vymezením interpretace, odlišením interpretace didaktické a úvahou o hranicích interpretace. Hlavní část pak tvoří rozbor a srovnání několika ukázkových interpretací určených pro studenty středních škol i odborných pojednání o didaktické interpretaci. Kapitulu pak uzavírá stručný přehled interpretačních směrů zastoupených v tomto sledovaném materiálu typicky (např. tendence strukturalistické či „nové kritiky“) i naopak okrajově či vůbec (mj. dekonstrukce či feministická interpretace). Z této analýzy vychází v samostatné kapitole soubor typů úloh, jejichž úkolem je položit základy studentské interpretaci (pomocí do textu „vstupovat“, prohlubovat porozumění i konstruovat celkový smysl).

Průnikem těchto dimenzí je interpretační test a pět pracovních listů, jež jsou založeny na textech „autorských“ (a zároveň „inovativních“) pohádek odlišného stáří, délky i země původu. Představení cílů jednotlivých úloh i výsledků zkušebního řešení celou diplomovou práci uzavírá.